

Pilotní projekt vnitřního a vzájemného vnějšího hodnocení systému zajišťování kvality ve vysokém školství v ČR a SR

(společný projekt AK ČR a AK SR)

*dílčí zpráva v rámci projektu CSVŠ č. LS 0316
„Hodnocení kvality vysokých škol“*

Řešitelé: Vladimíra Dvořáková - předsedkyně Akreditační komise
Milan Sojka - místopředseda Akreditační komise
Jiří Mareš, Pavel Höschl a Karel Chadt – členové Akreditační komise
Václav Vinš – tajemník Akreditační komise
*ve spolupráci s představiteli slovenské Akreditační komise
a ředitelky sekretariátu Akreditační komise*

Praha, listopad 2006

OBSAH:

1. Průběh prací a dosažené výsledky
2. Verze návrhu systému vnitřního hodnocení AK ČR a AK SR po jednání v Pavlově
3. Návrh systému vnějšího hodnocení AK ČR a AK SR po jednání v Pavlově
4. Struktura pilotního projektu v letech 2007 až 2008
5. Časový harmonogram řešení

1. Průběh prací a dosažené výsledky

Cílem společného projektu Akreditační komise ČR a Akreditační komise SR je vzájemná spolupráce při **budování systému vnitřního a vnějšího hodnocení akreditačních komisí**, vytvoření institucionálních a systémových předpokladů pro vzájemné externí hodnocení těchto systémů a spolupráce při rozvoji národních systémů zajišťování kvality ve vysokém školství. Tato vzájemná spolupráce je reakcí na rozvoj Boloňského procesu a požadavky Bergenského komuniké vyjádřenými v *Standardech a směrnicích pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství*. Dalším významným cílem je vytvoření předpokladů pro budoucí vzájemné uznávání výsledků hodnocení a akreditací.

První etapa řešení projektu probíhala v době od 1. 6. do 31. 10. 2006. V jejím průběhu vypracovala skupina ve složení prof. Dvořáková, prof. Sojka, doc. Vinš první verzi návrhu systému společného vnitřního a vnějšího hodnocení AK ČR a AK SR, který byl rozeslán všem řešitelům z AK ČR i AK SR k posouzení a zaslání doplňků a připomínek k 1. 10. 2006. Po shromáždění všech připomínek byl návrh dopracován a opětovně rozeslán k posouzení. Tato verze návrhu se stala východiskem dvoudenního jednání řešitelů za AK ČR (prof. Dvořáková, prof. Sojka, prof. Höschel, prof. Mareš, doc. Vinš, Mgr. Moskala) a AK SR (prof. Návrat, prof. Mikulecký, prof. Virčíková a Dr. Holická) ve dnech 17. a 18. 10. 2006 v Pavlově u Mikulova. Hlavním předmětem jednání v Pavlově bylo dopracování návrhu systému vnitřního hodnocení AK ČR a AK SR do podoby, aby v co největší možné míře vyhovoval požadavkům *Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství* a zároveň vytvářel i co nejvhodnější předpoklady pro zkvalitnění činnosti obou AK a jejich vzájemnou spolupráci. Výsledky jednání zapracovala pověřená skupina do návrhu, který bude předmětem posouzení na společném zasedání řešitelů za obě akreditační komise v Hodoníně ve dnech 21. 22. 11. 2006 v Hodoníně.

Na společném jednání v Pavlově byl diskutován rovněž navrhovaný systém vnějšího hodnocení, který bude hlavním předmětem společného jednání v Hodoníně, a upraven harmonogram implementace projektu.

2. Verze návrhu systému vnitřního hodnocení AK ČR a AK SR po jednání v Pavlově

Návrh systému vnitřního hodnocení po doplnění a dopracování o připomínky ze společného jednání v Pavlově vychází z přesvědčení, že pro splnění podmínek *Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství* musí AK zavést takový systém, pro nějž by zpracovávané materiály a dokumenty AK jasně prokazovaly, že:

- postupy a výsledky činnosti AK odrážejí její poslání a cíle v oblasti zajišťování kvality (činnost AK musí být v souladu s příslušnými legislativními normami, musí dodržovat přijaté standardy, výsledky hodnocení musí být zveřejňovány, včetně stanovisek hodnocených),
- AK má vypracovaný funkční systém zajišťující vyloučení konfliktu zájmů ve všech oblastech jejího působení,
- AK má funkční systém vnitřního zajišťování kvality, který zahrnuje mechanismus vnitřní zpětné vazby (prostředky sběru názorů od členů AK, pracovníků sekretariátu a vysokoškolských institucí - žadatelů), vnitřní mechanismus zajišťování kvality (postupy uplatňování doporučení ke zlepšení vyplývajících z vnitřní zpětné vazby).

Vnitřní systém hodnocení byl navržen tak, aby splňoval především následující cíle:

- vytvoření důvěryhodného a transparentního systému vnitřního hodnocení zajišťujícího kvalitu procesů, kritérií a dalších aktivit AK a jejich optimalizaci,
- umožnění identifikace míry naplňování všech evropských *Standardů a směrnic...* zaměřených na oblast vnitřního hodnocení při současném respektování národního specifika, tj. legislativních podmínek, kulturně-historických činitelů,
- vhodné provázání systému vnitřního a vnějšího hodnocení.

Systém vnitřního zajišťování kvality činnosti AK, v podobě navrhované po jednání v Pavlově, vymezuje obsah a postupy vlastního hodnocení, jeho periodicitu a personální zajištění tohoto procesu. Tomu odpovídá i navrhovaná osnova zprávy o vnitřním hodnocení, jež má následující podobu:

A) Návrh osnovy zprávy o vnitřním hodnocení AK

I. Hodnocení struktury

a) na úrovni AK:

- *nakolik je složení členů AK efektivní z hlediska zastoupení oborů a efektivity jednání, vč. působení zahraničních členů AK,*
- *z hlediska zastoupení dalších zájmových skupin, jako např. zaměstnavatelů,*
- *účasti na zasedáních, vytíženosti jednotlivých členů;*

b) na úrovni stálých pracovních skupin AK ČR (proces akreditací) a pracovní skupiny „ad hoc“ AK SR (posuzování žádostí o státní souhlas):

- *zda-li počet a složení odpovídá potřebám nebo zda by bylo vhodné některé skupiny sloučit či rozdělit,*
- *z hlediska zastoupení dalších zájmových skupin, tj. studentů, zaměstnavatelů (odborné praxe) a ústavů Akademie věd,*
- *účasti na zasedáních, vytíženosti jednotlivých členů;*

c) na úrovni účelových pracovních skupin AK ČR a pracovní skupiny pro komplexní akreditace AK SR (proces evaluace):

- *zda-li počet členů a jejich složení odpovídá cílům daného hodnocení,*
- *zapojení jednotlivých členů do vlastního procesu hodnocení a přípravy příslušných dokumentů;*

d) na úrovni sekretariátu AK:

- *z hlediska počtu pracovníků a jejich kvalifikace,*
- *z hlediska materiálně-technických podmínek pro zajištění činnosti AK.*

II. Hodnocení kvality procesu

a) hodnocení efektivity činnosti:

- *zda podoba žádostí a dalších podkladů pro jednání AK odpovídá požadavkům,*
- *z hlediska metodiky posuzování žádostí;*

b) hodnocení komunikace:

- *z hlediska vnitřní komunikace, tj. vzájemná komunikace AK – sekretariát AK, komunikace s pracovními skupinami AK, jejichž předsedové nejsou členy AK;*
- *z hlediska vnější komunikace, tj. kvalita a efektivnost komunikace s ředitelem odboru, náměstkem, ministrem, konferencí rektorů, RVŠ; komunikace s veřejností;*

c) hodnocení transparentnosti evaluačních a akreditačních procesů:

- *zveřejňování kritérií na webu,*
- *dodržování kritérií,*
- *zdůvodnění u zamítnutých žádostí,*

- *definování požadavků na doplnění žádostí při jejich přerušení,*
  - *dodržování lhůt při projednávání žádostí;*
- d) hodnocení mezinárodní spolupráce:**
- *spolupráce s AK nebo obdobnými grémii sousedních a dalších zemí v rámci Boloňského procesu,*
  - *naplňování Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokého školství,*
  - *aktivní prezentace AK na mezinárodních akcích, vč. aktivit v rámci členství AK v mezinárodních organizacích (ENQA, CEEN apod.);*
- e) posouzení nezávislosti:**
- *funkční a procesní nezávislost;*
  - *mechanismus ochrany před politickými a lobbyistickými tlaky;*
  - *existence, resp. potřeba vnitřního „etického kodexu“ člena AK a člena pracovní skupiny AK;*
- f) hodnocení kontrolních mechanismů:**
- *zda jsou zajištěny vnitřní kontrolní mechanismy a jakým způsobem,*
  - *zda jsou postupy pro šetření v případech, že dojde k porušení pravidel akreditačního procesu nebo kritérií,*
  - *zda dokumentace procesu kontroly je odpovídající;*
- g) finanční zajištění a efektivita využití finančních prostředků:**
- *zda-li jsou finanční prostředky vyčleněné pro činnost AK dostatečné,*
  - *zda-li jsou finanční prostředky efektivně vynakládány (dodržování principu „accountability“);*

III. Hodnocení výsledků evaluačních a akreditačních výstupů

- *hodnocení výsledků činnosti AK a jejich pracovních skupin,*
- *hodnocení připomínek vysokých škol a veřejnosti k AK,*
- *analýza problémů, které by měly být řešeny,*
- *doprovodné statistické údaje za hodnocené období.*

B) Periodicita vnitřního hodnocení

Vnitřní hodnocení AK bude probíhat každoročně.

Zpráva o vnitřním hodnocení bude rovněž každoročně zveřejňována, a to na www stránce AK.

C) Návrh složení hodnotícího grémia pro vnitřní hodnocení AK a základní náplň jeho činnosti

a) složení:

- *tři zvolení členové AK,*
- *tajemník AK (s poradním hlasem),*
- *funkční období zvolených členů je dva roky, přičemž alespoň 1 zvolený člen pokračuje i v dalším volebním období;*

b) základní náplň činnosti:

- *posouzení dokumentace AK za hodnocené období,*
- *analýza nesouhlasných stanovisek v rámci rozkladového řízení,*
- *analýza nesouhlasných stanovisek v rámci procesu evaluace vysokých škol,*
- *analýza kritických připomínek k předchozí zprávě o vnitřním hodnocení,*
- *diskuse se členy AK a jejich pracovních skupin,*

- *zpracování návrhu hodnotící zprávy na základě dané osnovy,*
- *projednání návrhu zprávy na zasedání AK se zpracováním připomínek,*
- *zpracování zprávy AK o vnitřním hodnocení pro zveřejnění.*

Zástupci AK ČR a AK SR se na jednání v Pavlově dohodli, že výše uvedená osnova vnitřního hodnocení bude závazná pro obě AK s tím, že každá může navíc zařadit další specifické moduly, pro své vnitřní hodnocení.

3. Návrh systému vnějšího hodnocení AK ČR a AK SR po jednání v Pavlově

Na jednání v Pavlově byla posouzena dosavadní podoba navrhovaného systému vnějšího hodnocení a byly formulovány základní teze pro jeho dopracování tak, aby mohl být do definitivní podoby upraven na společném jednání v Hodoníně v listopadu 2006.

Systém vnějšího hodnocení vyplývající z požadavků *Standardů a směrnic...* může být vytvořen na národní úrovni, avšak pro jeho dostatečnou legitimitu je nutné, aby se na hodnocení podíleli v odpovídající míře odborníci ze členských agentur asociace ENQA.

Systém vnějšího hodnocení zahrnuje podle příslušných vodítek následující zásady a postupy:

1. Cíle vnějšího hodnocení (vymezení oblastí pro vnější hodnocení);
2. Složení hodnotícího grémia, postup jmenování jeho členů a úloha hodnotícího grémia;

Na společném jednání v Pavlově, bylo předmětem diskuse složení hodnotící skupiny expertů, která by měla vnější hodnocení zajistit. Výsledkem diskusí je následující návrh složení hodnotícího grémia pro vnější hodnocení AK:

v rámci pilotního projektu se zřídí jedno společné hodnotící grémium v celkové počtu 10 + 1, tj. z každého státu 5 členů a 1 administrativní pracovník: 2 členové AK (zahraniční), 2 studenti, 2 rektori, 2 odborníci z ERIC/NARIC, 2 tajemníci AK (s poradním hlasem).

Diskutovány byly dále otázky spojené s přípravou členů hodnotícího grémia pro vnější hodnocení, metodika činnosti hodnotícího grémia (cíl a časový plán hodnotícího procesu) a způsob jeho spolupráce s AK (příprava a dostupnost podkladů, využití podkladů z vnitřního hodnocení a zpráv o vnitřním hodnocení, úloha členů AK a pracovníků sekretariátu AK při hodnocení). Výsledkem činnosti hodnotícího grémia by měla být jím vypracovaná zpráva o vnějším hodnocení AK. Tato zpráva by měla být zveřejněna, vč. stanoviska AK.

Po diskusí byl přijat návrh, aby byl povinný cyklus vnějšího hodnocení činnosti AK v souladu s požadavky asociace ENQA pětiletý.

4. Struktura pilotního projektu v letech 2007 až 2008

Dalším důležitým výsledkem společného jednání v Pavlově je nově upravená struktura pilotního projektu respektující specifické podmínky AK ČR a AK SR a harmonogram prací na projektu a jeho implementace.

Upravená struktura:

1. Komparace existujících národních systémů zajišťování kvality ve vysokém školství
  - a) komparace české a slovenské legislativy (zákonů o VŠ, statutů AK)
  - b) komparace struktur, postupů a kritérií používaných při hodnocení

2. Analýza míry naplňování podmínek členství v ENQA a zařazení do Evropského registru.
3. Uskutečnění vnitřního hodnocení AK v souladu s kap. 3.
4. Zpracování a schválení zpráv o vnitřním hodnocení v AK ČR a v AK SR
5. Uskutečnění vnějšího hodnocení v souladu s kap. 4.
6. Zpracování a schválení zpráv o vnějším hodnocení AK ČR a AK SROV.
7. Prezentace na jednání CEEN a ENQA a informace pro MŠMT, ČKR a RVŠ.
8. Návrh směrů vzájemné spolupráce při rozvoji národních systémů zajišťování kvality ve vysokém školství směřující k vybudování dlouhodobějšího rámce pro vzájemnou spolupráci AK ČR a AK SR.

5. Časový harmonogram řešení

2006

17. až 18.10.: 1. společná schůzka představitelů AK ČR a AK SR:

- Projednání návrhu vnitřního hodnocení (kap. 3);
- Předběžná diskuse k návrhu vnějšího hodnocení (kap. 4).

21. až 22.11.: 2. společná schůzka představitelů AK ČR a AK SR

- Dokončení návrhu vnitřního hodnocení ke schválení v AK ČR a AK SR
- Projednání návrhu vnějšího hodnocení ke schválení v AK ČR a AK SR
- Finanční kalkulace pro vnitřní hodnocení

Navrhovaný systém vnitřního hodnocení a vnějšího hodnocení (dále jen „materiál“) by měl být schválen na jednání AK ČR a na jednání AK SR

2007

za předpokladu schválení materiálu na obou AK:

- leden až únor; zvolení hodnotících grémií pro vnitřní hodnocení
- červen; ukončení pilotního ověření vnitřního hodnocení v AK ČR a v AK SR
- září až říjen; schválení zpráv o vnitřním hodnocení v AK ČR a v AK SR

2008

Uskutečnění prvního vnějšího hodnocení AK ČR a AK SR